

THE INVOLVEMENT OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN EXTRACURRICULAR ACTIVITIES

Alexandru-Cosmin APOSTOL
"Al. Ioan Cuza" University of Iași
POSDRU Project 159/1.5/S/133652

Abstract: The aim of this article is to highlight the cultural and artistic hobbies that young people are practicing in an organized way like extracurricular activities, starting from the results of a sociological study conducted on a sample of upper secondary school students (N=815) in Iasi Municipality, in the first half of 2015. Alongside „consumers”, among teenagers there is a small core of „producers” or „distributors” of cultural „goods”. Otherwise, the young people choose to develop these hobbies through an active and direct involvement in cultural and artistic activities, even inside the school (theater, music, dance, editorial boards, literary circles and so) or by way of specialized clubs, workshops, organizations or associations. The approach proposed in the part dedicated to data analysis has a descriptive role (a preliminary knowledge of young people who are showing an interest in cultural and artistic activities) and provides an opportunity to develop future topics of research, which aims to identify the teenagers’ motivations, perceptions, attitudes and expectations concerning involvement in such extracurricular activities.

Keywords: extracurricular activities, hobbies, cultural practices, upper secondary school students, teenagers

Scopul acestui articol este de a evidenția pasiunile cultural-artistice pe care tinerii le practică într-o manieră organizată, drept activități extracurriculare, pornind de la rezultatele unui studiu sociologic desfășurat pe un eșantion de elevi de liceu (N=815) din municipiul Iași, în prima jumătate a anului 2015. Alături de „consumatori”, în rândul adolescenților există coagulat un mic nucleu de așa-numiți „producători” sau „difuzori” de „bunuri” culturale. De altfel, tinerii aleg să își cultive aceste pasiuni printr-o implicare activă și directă în activități cultural-artistice, fie chiar în interiorul instituției educaționale (trupe de teatru, muzică sau dans, colective redacționale, cenacluri literare ș.a.), fie prin intermediul unor cluburi, ateliere, organizații sau asociații specializate. Demersul propus în cadrul părții consacrate analizei datelor are un rol descriptiv - de cunoaștere preliminară a populației de tineri care are astfel de preocupări - și oferă oportunitatea de a dezvolta teme viitoare de studiu, inclusiv de ordin calitativ, ce își propun identificarea motivațiilor, percepțiilor, atitudinilor și expectanțelor pe care le au adolescenții privind angajarea în activități extracurriculare.

Premise teoretico-empirice

Rolul activităților extrașcolare și, implicit de petrecere a timpului liber, în dezvoltarea tinerilor a fost subliniat în ultimii ani prin intermediul a numeroase demersuri empirice interdisciplinare. În această privință există un interes crescând al cercetătorilor din domeniul

științelor socio-umane privitor la consecințele pe care le pot avea asemenea angajamente în parcursul social și educațional al adolescenților (Eccles et. al. 2003). Într-un document al Consiliului Europei (2011) este subliniată importanța implicării elevilor, încă de la vârste fragede, în activități extracurriculare. Acestea sunt elemente fundamentale în privința îmbunătățirii educației tinerilor, înlesnind dezvoltarea psiho-socială și personală a acestora, precum și la reducerea ratei de abandon școlar.

Includerea elevilor în grupuri artistice, (re)creative sau sportive ar putea contribui la internalizarea de noi cunoștințe și a unui anumit capital socio-cultural ce ar putea avea efecte în ceea ce privește parcursul biografic ulterior al acestora. Astfel, fiind la vârsta conturării propriei identități, liceenii au oportunitatea de a-și cultiva pasiunile cultural-artistice și sportive într-o modalitate organizată prin aderarea la diverse cluburi sau asociații de resort, unele constituite în interiorul unităților de educație (trupe de teatru, muzică sau dans, colective redacționale, cluburi de lectură, ateliere de pictură, grafică, design sau fotografie ș.a.). De asemenea, alături de acestea, în sectorul non-guvernamental activează organizații de tineret, care - prin prisma domeniului lor de activitate - încearcă să susțină implicarea civică a adolescenților prin forme de participare culturală (de exemplu, concursuri/ proiecte de fotografii, pictură sau desen pornind de la teme sociale). Asemenea entități dețin caracteristicile unor veritabile platforme de socializare și de producție culturală care ușurează integrarea rapidă a tânărului în rețele multiple prin facilitarea dobândirii unor abilități sociale și prin inculcarea unui sentiment de apartenență la grupul creațional din care face parte. Studiile au demonstrat de-a lungul timpului faptul că există o asociere puternică între implicarea în acțiuni extracurriculare și dezvoltarea pozitivă a tânărului, mai ales din punct de vedere socio-educational (apud Eccles et. al., 2003).

Odată cu tranziția spre vârsta adultă și pe măsura acumulării unei anumite experiențe în domeniul cultural-artistice în care se perfecționează, pentru tânărul angajat activ în activități extrașcolare implicarea poate avea și alte valențe (inclusiv economice). Pornind de la contribuțiile teoretice ale lui Pierre Bourdieu, în unele situații, există posibilitatea ca hobby-ul pe care adolescentul a avut ocazia să și-l dezvolte într-un mod organizat, să fie transpus într-o eventuală profesie chiar în sfera culturală (scriitor, pictor, graphic designer, dansator profesionist, fotograf, scenograf, actor, compozitor, cântăreț etc.). Pe de altă parte, s-ar putea rezuma doar la un hobby cultivat pe o perioadă relativ restrânsă de timp, traiectoria sa socio-profesională nefiind influențată decisiv de adeziunea în cluburi, ateliere sau asociații creativ-artistice. O a treia potențială categorie este alcătuită din tineri care sunt adepții unei forme de producție culturală „restrânsă”, continuată într-o formă independentă (inclusiv prin intermediul internetului – blogosferă, social media ș.a.) și după finalizarea studiilor, dar fără a fi motivați de câștiguri materiale imediate. Așadar, unii tineri implicați activ în proiecte culturale ar putea fi predispuși în a avea o orientare pe termen lung spre acumularea de capital cultural, fiind exponenții unui tip de producție culturală restrânsă care pe termen scurt, mediu sau lung - în special, după finalizarea studiilor - poate dobândi o logică „economică” (comercială). Bourdieu punctează faptul că „spre deosebire de câmpul de mare producție care ascultă de legea concurenței pentru cucerirea unei piețe cât mai întinse cu putință, câmpul de producție restrânsă tinde să-și producă el însuși normele de producție și criteriile de evaluare a produselor sale” (Bourdieu, 1996; 37). Sociologul francez susține despre aceeași formă de

producție culturală că există „economia anti –„economică” a artei pure care, întemeindu-se pe recunoașterea obligatorie a valorilor de dezinteresare și pe denegarea „economiei” („comercialului”) și profitului „economic”, privilegiază producția și imperativele ei specifice, apărute în urma unei istorii autonome” (Bourdieu, 2012; 192).

După cum punctează Ralph B. McNeal Jr (1999) „angajarea” tânărului în activități extracurriculare este asociată cu un nivel ridicat de capital uman, cultural și social. Contextualizând, autorul subliniază că adolescentul reușește să-și dezvolte diverse abilități, cunoștințe, atitudini și valori care contribuie la extinderea rețelelor sociale din care face parte.

La nivelul instituțiilor liceale de învățământ din municipiul Iași, indiferent de filiera specifică, există formate grupuri de inițiativă artistică alcătuite din elevi coordonați de cadre didactice. În cadrul acestora sunt demarate proiecte și activități extrașcolare în diverse domenii culturale: literatură/ eseu sau jurnalism școlar, teatru, muzică, dans sau fotografie, unele dintre ele având o tradiție remarcabilă (spre exemplu, revista școlară „Corolar” a Colegiul „Costache Negruzzi” a fost înființată în anul 1968, iar trupa de teatru francofon „Mooz” a Colegiului Național „Mihai Eminescu” are un istoric de peste două decenii). Astfel de grupuri mobilizează un efectiv de adolescenți și profesori, tinerii având posibilitatea de a-și expune potențialul cultural-artistic.

Analiza datelor

Prin intermediul studiului, am dorit să evidențiez ponderea elevilor de liceu din municipiul Iași care susțin că au o pasiune cultural-artistică pe care o practică în mod organizat.

Sondajul s-a desfășurat în prima parte a anului 2015, iar eșantionul a fost alcătuit din 815 elevi, proveniți din clasele IX – XII, care studiază la unități de învățământ preuniversitare din municipiul Iași, axate pe filierele tehnic, teoretic și economic-administrativ. Dintre aceștia, 47% sunt de gen masculin, iar 53% de gen feminin. De asemenea, 53% provin din clasele IX –X, în timp ce 47% din clasele XI-XII. În cadrul acestui sondaj, elevii nu au fost ipostaziați numai din postura lor de „consumatori”, ci și din cea a unor „producători”, „difuzori” sau chiar „exponenți” de bunuri sau practici culturale.

Aproximativ 16% din totalul celor 815 elevi chestionați au mărturisit faptul că, în acest moment, au o pasiune cultural-artistică pe care o practică într-un cadru organizat - club, trupă sau asociație, primind meditații sau instrucție de specialitate din partea unui profesionist sau pedagog (Tabel nr.1). 12% și-ar dori să-și dezvolte în viitor abilitățile cultural-artistice și nu exclud posibilitatea de a-și cultiva respectiva pasiune și din punct de vedere profesional.

Tabel nr. 2 Ponderea tinerilor care au o pasiune cultural-artistică pe care susțin că o practică în mod organizat (N=815)

Da	Nu
15,7%	84,3%

În 10,7% din cazuri, adolescenții practică o pasiune din domeniul artelor performative (teatrul, muzica și dansul fiind cele mai enumerate). De asemenea, 4,4% au menționat că sunt

interesați de arte vizuale (desen, pictură, grafică, fotografie, design), în timp ce numai 0,6% au punctat că obișnuiesc să scrie proză, poezie sau eseuri literare (Tabel nr. 2).

Tabel nr. 3 Domeniile în care tinerii practică în mod organizat o pasiune cultural-artistică (N=815)

Domeniu	% din N=815
Arte performative (dans, teatru, muzică ș.a.)	10,7%
Arte vizuale (desen, pictură, fotografie ș.a.)	4,4%
Arta scrisului (proză, poezie, eseu ș.a.)	0,6%

La o defalcare pe activități, am constatat faptul că 4,3% iau lecții de dans (inclusiv sportiv). Pe poziția secundă, la o distanță de 0,6 puncte procentuale se regăsesc tinerii care au subliniat că își perfecționează pasiunea pentru desen și pictură, iar 3,3% sunt interesați de canto/ compoziție muzicală. 1,7% au susținut că performează la instrumente muzicale (pian, chitară ș.a.), în vreme ce pentru 1,3% pasiunea cultural-artistică pe care o practică ține de domeniul teatral (Tabel nr. 3).

Tabel nr. 4 Tipuri de activități cultural-artistice pe care elevii susțin că le practică în mod organizat (N=815)

Tipuri de activități cultural-artistice	% din N=815
Dans (inclusiv sportiv)	4,3%
Desen/ pictură	3,7%
Canto/ compoziție muzicală	3,3%
Cântat la instrumente muzicale (pian, chitară ș.a.)	1,7%
Teatru/ actorie	1,3%
Fotografie	0,7%
Scris	0,6%

Din punct de vedere socio-demografic, dintre elevii care au o pasiune cultural-artistică pe care o practică într-un cadru organizat, aproximativ două treimi (63%) sunt de gen feminin. De asemenea, peste jumătate dintre cazurile selectate sunt reprezentate de elevi care au avut în anul școlar precedent (2013/ 2014) o medie generală peste nota 9. În ceea ce privește distribuția pe clase, este sesizabil un echilibru procentual, în sensul că 51% provin clasele IX – X, iar 49% din clasele XI – XII (Tabel nr. 4).

Tabel nr. 5 Principalele caracteristici socio-demografice ale elevilor care au o pasiune cultural-artistică pe care o practică în mod organizat

Variabila socio-demografică	% dintre cei care au mărturisit că au o pasiune cultural-artistică (N= 128)	
Gen	Masculin	37%
	Feminin	63%
Clase de proveniență	IX – X	51%
	XI – XII	49%

Media generală în anul școlar 2013/ 2014	Peste 9	50%
	Între 8 și 9	27%
	Sub 8	23%

Concluzii

Așadar, datele prezentate pe parcursul articolului oferă o imagine de ansamblu privind ponderea elevilor de liceu din municipiul Iași care susțin că au o pasiune cultural-artistică și despre care afirmă că și-o dezvoltă într-un mod organizat. Astfel, unul din șase elevi chestionați în urma sondajului derulat în municipiul Iași declară că au o pasiune cultural-artistică pe care o practică, dominant în opțiunile tinerilor fiind domeniul artelor performative. Odată ce sunt cunoscute date preliminare privind acest aspect, ar fi necesară o cercetare în profunzime a motivațiilor care stau la baza unei astfel de opțiuni din partea adolescenților. De asemenea, ar trebui cunoscute așteptările pe care le au tinerii în legătură cu implicarea lor. Nu pot fi omise problemele pe care tinerii le percep în legătură cu barierele și provocările care împiedică sau îngreunează accesul elevilor la astfel de oportunități de a-și dezvolta aptitudinile cultural-artistice (mediul de rezidență, istoricul familial, resursele financiare și materiale ș.a.). Tocmai de aceea, demersurile cantitative ar necesita o continuare empirică de ordin calitativ, iar cu ajutorul interviurilor comprehensive ar putea fi identificate potențiale soluții de depășire a acestor obstacole. De asemenea, ar trebui văzut în ce măsură oferta de activități extrașcolare propusă elevilor este corelată cu aptitudinile lor și dacă răspunde în mod real cererii pe care aceștia o manifestă.

Mulțumiri/ Acknowledgements

Această lucrare a fost publicată cu sprijinul financiar al proiectului „Sistem integrat de îmbunătățire a calității cercetării doctorale și postdoctorale din România și de promovare a rolului științei în societate”, POSDRU/159/1.5/S/133652, finanțat prin Fondul Social European, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. This work was supported by the strategic grant POSDRU/159/1.5/S/133652, co-financed by the European Social Fund within the Sectorial Operational Program Human Resources Development 2007 – 2013.

Referințe bibliografice

***Council of Europe (2011), *Steering Committee for Equality Between Women and Men (CDEG)*, Study on „Combating Gender Stereotypes in Education”, prepared by Ms Maureen Bohan, Consultant Expert.

BOURDIEU, Pierre (1986), *Economia bunurilor simbolice*, trad. de M. D. Gheorghiu, Editura Meridiane, București.

BOURDIEU, Pierre (2012), *Regulile artei*, trad. de L. Albușescu și B. Ghiu, ediția a 2-a, Editura Art, București.

ECCLES, Jacquelynne S., BARBER, Bonnie L., STONE, Margaret, HUNT, James (2003), „Extracurricular Activities and Adolescent Development”, *Journal of Social Issues*, Vol. 59, No. 4, 865 – 889.

McNEAL Jr., Ralph B. (1999), „Participation in High School Extracurricular Activities: Investigating School Effects”, *Social Science Quarterly*, Vol. 80, No. 2, 291 – 309.